

В. Гіголаєва-Юрченко

ВДОСКОНАЛЕННЯ МОВЛЕННЕВОЇ ФУНКЦІЇ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ВОКАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

V. Gigolaeva-Yurchenko

IMPROVEMENT OF SPEECH FUNCTION AS AN EFFECTIVE WAY OF VOCAL DEVELOPMENT

Спів — це багатофункціональний процес, елементами якого є мова, вокалізація, емоційна експресія та емоційне вираження. У постановці вокального голосу використовуються механізми довільного й недовільного характеру та методи опосередкованого функційного впливу на голосовий апарат.

Відомо, що вокальне мистецтво є результатом синтезу співу та мови. У значній кількості праць, присвячених співочій фізіології та вокальному мистецтву, голосовий апарат людини порівнюється із музичним інструментом та підкреслюється його унікальна й природна досконалість.

Голос зароджується в гортані. Це єдиний живий музичний інструмент, який має можливість не просто видавати звуки, а одночасно вимовляючи слова, складати з них мелодії та музичні фрази й емоційно тонко виражати переживання виконавця.

Істотний вплив на якісні характеристики звучання голосу має стан м'язової системи всього організму (у тому числі й голосового апарату) через те, що, відповідно до природних законів м'язової координації, під час співу вона узагальнена та підпорядковується системі з формування голосу.

Велике значення для фіксації правильних вокальних та мовленнєвих навичок мають комплексні вправи для напрацювання відповідних професійних рефлексів дихання, артикуляції, дикції.

Якість як розмовного, так і співочого голосу залежить від:

- вільного й глибокого вдиху та помірною, спокійного видиху;
- затримки дихання перед звуковою атакою;
- м'якої атаки звуку через поступове його розкриття;
- контролю за процесом фонації;
- положення гортані як у співі, так і в мові;
- єдиної манери вимови голосних;
- оптимальної м'язової активності всього тіла.

Голосовий апарат складається з трьох основних частин: дихального апарату, гортані та органів артикуляції. На якість їхньої роботи на біомеханічному й акустичному рівні впливають: ступінь активності дихальної мускулатури; кількість потоку повітря; рівномірність видиху; коливання голосових складок; положення гортані; ступінь активності органів артикуляції; положення м'якого піднебіння; швидкість перехідних процесів при зміні фонем та висоти звуку; відповідність тривалості голосних і приголосних звуків; основні акустичні характеристики голосних за формантним складом спектру голосу в мові та співі.

Так як функцію звуко- та словоутворення в мові та співі виконує голосовий апарат, цілком логічно, що в процесі вдосконалення мовленнєвої функції помітно змінюватиметься вокальна якість. Це впливає не лише з того, що формування голосу в мові та співі пов'язане, але й з одного з основних принципів послідовності навчання (від простого до складного).

Таким чином, у процесі практичної діяльності потенційні голосові можливості здобувачів успішно розвиватимуться лише за умови правильно підібраних викладачем вокальних та мовленнєвих прийомів, що не порушують природні механізми голосоутворення, а навпаки функційно налаштовують голос з метою досягнення акустичного звучання відповідно до певного художньо-виконавського завдання.

I. Сахно

ВПЛИВ КОЛИВАНЬ ПОЛІТИКО-СОЦІАЛЬНОГО СТАНУ НА ВІДРОДЖЕННЯ, ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК УСТАВНОЇ ФОРМИ БОГОСЛУЖБЕБНОГО СПІВУ

I. Sakhno

FLUCTUATIONS IN THE POLITICAL AND SOCIAL SITUATION AND THEIR IMPACT ON THE REVIVAL, RESTORATION, AND DEVELOPMENT OF THE CHARTERED FORM OF LITURGICAL SINGING

Часи розміреного спокійного життя забезпечують планомірний, сталий розвиток і кількісне розширення наявних традицій у галузі культури, мистецтва, а також у корінних галузях, тісно переплетених із ними. У цьому контексті нас цікавить традиція вітчизняного богослужбеного співу.

Як свідчать спостереження і дослідження іменитих учених, виконані протягом понад ста років, у богослужбно-пісенному побуті (так само, як і майже в усіх інших видах ужиткового церковного мистецтва) вже давно переважає явище з умовною назвою «традиція», що містить привнесени в далекому минулому форми із зовнішніх етнічних і соціальних культур. Свого часу ці форми під тиском світської влади стрімко зайняли місце, призначене для співочого мелодійного наповнення сакральних та інших літургійних текстів служби.

Статутна форма церковно-співочого мистецтва, народжена і сформована в надрах церковного Передання і богослужіння, була змушена піти в глибоку тінь, і на цілі століття майже зникла з культурного обрію, однак викликаючи жвавий інтерес учених-медієвістів усього світу. Треба зазначити, що схожі явища відбувалися (хоча, може, й не так яскраво) і в інших регіонах із православною культурою (Греція, Болгарія, Грузія).

В історичному розрізі стан церковно-співочої культури більшою чи меншою мірою перебуває під впливом соціальної хвилеподібності. Гоніння, війна, мирний час по-своєму насичують культурний народний пласт, починаючи від статистики і закінчуючи воскресінням та стрімким відновленням забутих форм і стилів.

Показовим і великою мірою знаменним для такого відродження споконвічної (або уставної) храмової культури, як не дивно, був досить тривалий період загостреного ставлення держави до церкви, який можна позначити як гоніння з різним ступенем тиску. Помітною ознакою цього періоду був відсів нестійких, слабких елементів і водночас сповідування своєї належності до церкви та її культури людей із вірою, мужністю та стрижнем. Саме ці представники суспільства не тільки зберегли поширені на той час форми церковної культури і стиль мистецтва, а й, прагнучи дістатись до глибинних її смислів, наново відкривали забуті уставні форми: іконопис, спів і зодчество.